

בס"ד כ"ה תשרי תהא שנת פסקי גר"ז (אדה"ז)

להחזיר עטרה ליושנה

מענה למסלפים דברי הרבי

מאת אליהו הומינר

הנה מודעת זאת שבשנים האחרונות מתנהל פולמוס הלכתי בעניין העירוב בעיירות הגדולות בארה"ב.

אחת הנקודות העומדות במרכז הדיון היא השאלה האם הערים הגדולות שבימינו הינן 'רשות הרבים' דאורייתא. בעניין זה הסכימו כמה מחשובי רבני חב"ד העוסקים בתחום זה שלדעת רבותינו נשיאי חב"ד, אדמו"ר הזקן ואדמו"ר הצמח צדק, אין דין רה"ר בזמננו אף בערים הגדולות. הרה"ג ר' שלום דובער לוויין שליט"א אינו מסכים עמם, וסובר שדעת רבותינו נשיאנו היא שיש היום רה"ר דאורייתא.

לפני שנה התפרסם קול קורא משש עשרה רבנים חשובים בחב"ד, לברר שאין לנו רה"ר דאורייתא בזמננו, אף בעיירות הגדולות שלנו². גם הגה"ח מוהר"ר יחיאל קלמנסון שליט"א³ ראש ישיבת תורת"ל בברינוא צרפת, והגה"ח מוהר"ר מיכאל שלמה אבישיד שליט"א ראש כולל ורב קהילת חב"ד רמת בית שמש א' ודיין ב'ועד רבני ליובאוויטש צרפת' ובארץ הקודש⁴ כתבו מאמרים ובהם סותרים כדרכה של תורה את כל דברי הרב לוויין שליט"א, מתחילתם ועד סופם. והביאו ראיות והוכחות המכריחות לומר שדעת אדה"ז והצ"צ היא שאין לנו רה"ר דאורייתא. מאז לא הגיב הרב לוויין לדבריהם, ופסק מלכתוב בעניין זה⁵.

והנה זה עתה (שלהי חודש תשרי ה'תשפ"ג) פירסם הרב לויין שליט"א 'מענה חדש' מהרבי שרוצה להוכיח ממנו כשיטתו, שכבר הופרך ע"י הרבנים הגאונים הנ"ל, ועל יסוד כמה מילים של הרבי שאינם מהווים אפילו רמז כלשהוא לשיטתו בנה הרב לויין מגדל הפורח באוויר שאין לזה שום יסוד כלל בדברי הרבי, לא מיניה ולא מקצתיה.

מה שאל את הרבי ומה ענה לו הרבי?

בתור עורך הקובץ התורני 'גדיל תורה' רצה לפרסם תשובה קצרה מהרבי נגד תיקון עירובין (בפירסום) במקום שיש לחשוש שיתקלקל העירוב והדבר יביא לידי תקלה, ולאידך גיסא שבמקום שאין רה"ר דאורייתא, יש לתקן עירוב בחשאי ושאל את הרבי אם יש לפרסמו. אז ענה הרבי וכתב "לא – כפשוט".

על פי מענה זה שנתפרסם לראשונה עכשיו כתב הרב לוויין שיש להוכיח כי לשיטת הרבי אין לתקן עירובין בכל עיר שיש בה ששים רבוא תושבים שלפי דעתו (של הרב לוויין) רשות הרבים אשר בה – רשות הרבים דאורייתא.

¹ וביתר פירוט, התנאים הנצרכים לרשות הרבים, המבוארים בגמרא ובפוסקים:

- (1) רשות הרבים צריכה להיות ברוחב ט"ז אמה – התנאי הזה מתקיים היום כמעט בכל מקום.
- (2) רשות הרבים צריכה להיות מפולשת (במכוון!) משער לשער – התנאי הזה אינו מתקיים כיום כלל, בפרט לא בערים הגדולות.
- (3) רשות הרבים צריך שיהיו הרבים בוקעים בו, כשיטת רש"י שצריך ששים רבוא בוקעים במבוי אחד. כן הוא לדעת אדה"ז וכ"ק אדמו"ר ז"ע – וכיום אין לנו ששים רבוא בוקעים במבוי אחד.
- (4) וגם רשות הרבים צריכה להיות מקום שאיננה מוקף ע"י מחיצות העומדות מרובה על הפרוץ (או פסי ביראות). שהרי אם המקום מוקף מחיצות אפילו אם יש שם כל תנאי רשות הרבים, יש לו דין רשות היחיד (או כרמלית), מכיון שאדה"ז פסק כחכמים שלא אתו רבים ומבטלי מחיצות – וכיום בדרך כלל מצוי בעיירות גדולות שהעומד מרובה על הפרוץ בגלל מחיצות הבתים והחצרות.

² ושם ציינו להמאמרים שכתבתי לסתור דברי הרב לוויין שליט"א

³ קונטרס בשיטת אדה"ז [אם צריך ששים רבוא לרה"ר](#)

⁴ קונטרס בדברי אדה"ז והראשונים ז"ל דבעינן ששים רבוא עוברים ברה"ר בכל יום - מהגה"ח רבי יחיאל קלמנסון שליט"א

⁵ מאמר בענין התקנת עירוב בערים גדולות - מהגה"ח רבי מיכאל אבישיד שליט"א

⁵ אלא התחיל לחדש בעיות חדשות בעירובין כגון שאין מצוה לתקן עירוב, או שצריך לעשות תיקון בעקמימותו, אשר לפי דבריו יפסלו כל העירובין בעולם, כולל העירוב בכפר חב"ד, שהרבי כתב עליו "מז"ט בעד גמר העירוב בשעה טובה ומוצלחת, ויהי רצון שע"י פעולה זו הנוספת בעניני שמירת שבת יתקרב עוד יותר זמן גאולתנו בפועל" והעירוב בבני ברק שבנה הגה"ח מוהר"ר יעקב לנדו ע"ה וכמו שהעידו הרבנים בקול קורא שהרבי עודד אותו לתקן עירובין.

אבל דבריו מופרכים בעליל ואין בכוחם אפילו לדחות בקש גם את מי שאינו מתמצא בהלכות אלו. כי הרבי לא ביאר טעם הדבר ולא גילה נימוקו – מה שלא רצה שידפיס הדברים ב'גדיל תורה'. ועאכ"כ שאין בה כדי להוכיח שהרבי סבר שכל עיר שיש בה ששים רבוא דינו כרה"ר, שהרי הרבי לא כתב אלא שיש לתקן עירוב בכל מקום שאינו רה"ר דאורייתא – הרבי לא הגדיר מהו רשות הרבים ולא הזכיר המילים **ששים רבוא** – ומנין לו להרב לוויין להוציא מדברי הרבי הסתמיים שהרבי חולק על שיטת אדמו"ר הזקן ושיטת הצמח צדק – כפי שנתבאר היטב במכתבים ובקונטרסים הנ"ל – מה שלא עשה כן מעולם בשום דבר וענין? ^{7,6}

זאת ועוד הרי רואים במוחש במכתבי הרבי למנהטן שהיה עיר של כמה מליון, שלדעת הרב לוויין שליט"א היא רה"ר דאורייתא, והרבי מסביר שם להיפך שמנהטן אינו רה"ר אפילו באם לא היה לה מחיצות. וגם במענה למלבורן שזה עיר של כמה מליון הרבי לא הזכיר שום מילה שיש שם רה"ר, ושיטת הרבי היא ברור בנוגע דיני רה"ר כמו שהרבנים הגאונים הנ"ל הוכיחו.

וממה שלא רצה הרבי שיפרסם המענה נראה להוכיח להיפך, שאין לשלול ח"ו באופן גורף תיקון עירובין בכל אתר ואתר.

ושפיר יתכן שהרבי לא רצה שיפרסם ה"מענה" הנ"ל בגלל: (א) שהיתה הוראה פרטית למקום שהיו שם עוד בעיות הלכתיות מיוחדות כמו במנהטן. (ב) שהמענה אינה בגדר תשובה הלכתית כי אם מכתב הדרכה ועצה השייך אך ורק לנסיבות המתאימות. (ג) שה"מענה" ה"ה בגדר משנה ראשונה ואינו מהווה משנתו האחרונה של רבי בענין זה (ואין אנו יודעים מה נשמט מה"מענה" שמצטט מהרבי, וכן לאיזה מקום נמנע מענה זה ומתי נכתבה). ^{8,9}

וכבר נתבאר כמה פעמים:

שכל המענות השליליות היו במצב ובמקום שיש חשש קלקול, וכמו שכתב במענה זה במפורש (**"לפעמים קרובות מתקלקל"**), ולא גזר הרבי על כל יושבי תבל גם במצבים תקינים שחזקה שלא יצא כל קלקול – שאין להם להקים עירוב. ואין שום סתירה מדברי הרבי למה שכתוב ב'קול קורא' (שעליו חתמו 16 רבנים ופוסקים מגדולי חסידי חב"ד) **"שבכל מקום ... שניתן להתקין בו את העירוב באופן שיהי' תמיד תחת אחריות דיינים מומחים ותחת פיקוח משגיחים מיוחדים שתפקידם לתקן המחיצות מיד באם יישרו" יש לעשות עירוב.**

כל זה מתאים מאד למ"ש הגאון הרב גבריאל ציננער שליט"א במכתבו, שהעיד: **"ת"ל זכינו במשך השנים לברכת קדשו ודברי עידוד מל"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע על תיקון עירובין בעיירות קטנות וגדולות, וגם השתתף בנתינת כסף לעירוב, ובתנאי שיהי' תחת פיקוח ת"ח ומורי הוראות מובהקים"**.

זה גם עולה בקנה אחד עם כל העירובין שהרבי עודד שנעשו בפרסום, (ולכמה מהם אף השתתף בנתינת כסף), כמו העירוב בכפר חב"ד, והעירוב במושב בר גוריא, והעירוב במיאמי, והעירוב בקווינס, והעירוב בבעווערלי הילס קליפורניא, והעירוב בבני ברק.

ועוד ועיקר: מעשה רב הוא ונראה בחוש בכל העירובין בעיירות גדולות בהן ישנו וועד אחראי עם משגיחים כדי לבדוק ולתקן העירוב כשצריך תיקון, שלא היה העירוב פסול אפילו שבת אחת במשך כו"כ שנים. (ולדוגמא העירוב בבורו פארק שכבר קיים 22 שנים, והעירוב בסידני שקיים 20 שנה, וכהנה רבות). ולכן פשוט לכל בר בי רב דחד ימא שמענה הרבי הנ"ל אינו נוגע כלל וכלל לעירובין כאלו בנסיבות הקיימות כיום שאין בהם אלא תיקון גדול. ¹⁰

⁷ ועכשיו כותב להדיא במכתבו שאינו מתכנן להגיב לדבריהם כדרכה של תורה, והטעם פשוט כי אין לו מה להשיב.

⁸ ולהעיר שכותב שהך מענה הוא מענה מפורסם אך מענה זה עדיין לא ראה אור היום למיטב ידיעתי אא"כ זה תרגום וקיצור של מענה באנגלית של הרבי בקשר לעירוב במנהטן, וכידוע שהעירוב במנהטן לא היה כשר לכתחילה, כי סמכו על הים כמחיצה, ויש גזירה דרבנן שמה יעלה הים שרטון, כמו שכתבי על זה בארוכה. ואולי אם יש לנו השאלה יהיה מובן בעצמו למה הרבי כתב שזה פשוט שלא לפרסם

⁹ כבר היה לעולמים שיצאו מכשולות מזה שהורו הלכה ממענות קודש בלי (חלקיים או אף שלמים) בלי לדעת את השאלה שעליה ענה כ"ק אדמו"ר זי"ע שנותן הקשר לדברים.

¹⁰ ומה שמשמע שיתכן שיש רה"ר בזמן הזה, אה"נ בתאוריה יתכן שיהיה רה"ר בזמננו אם יש מקום עם כל תנאי רה"ר וכבר כתבתי על זה בארוכה לפני זמן ואפשר לקרוא את המאמר פה

באם הרב לוויין עדיין סובר ששיטתו צודקת והרבנים הגדולים הנ"ל טעו בדבר הלכה, אז כך היא דרכה של תורה: שיכתוב ויפרסם ראיותיו והוכחותיו ההלכתיות ויסתור את כל דבריהם של הרבנים שהאריכו בדברי טעם להוכיח ששיטת רבותינו נשיאנו היא שגם בזמננו אין לנו רשות הרבים דאורייתא, ולא יתלה בוקי סריקי בדברי הרבי, כאילו שהרבי יצא לחלוק על פסקי אדה"ז והצמח צדק.¹¹

והאמת והשלום אהבו!

[בירור דעת כ"ק אדמו"ר ז"ע בענין רשות הרבים בזמן הזה ואפשרות תיקון עירובין](#)

^{11 11} ולהעיר שיש לנו הקלטה [הקלטה של הרב לוויין](#) מהרב לוין איך שמסביר בעצמו שבמקום שאין רה"ר דאורייתא ועושים שיוור, ואפשר להודיע לאנשים באם העירוב אינו טוב, אז לשיטת הרבי עושים עירוב פומבי ובפארסיא. אז שוב מוכיח שפשוט אינו יודע איך להודות על האמת.